

Жоспары:

Кіріспе

Психологияның даму кезеңдері

Психологияның басқа ғылымдармен байланысы

Психология салалары

Психологиялық құбылыстар, зерттеу әдістері

Психологияның қызметі мен міндеттері

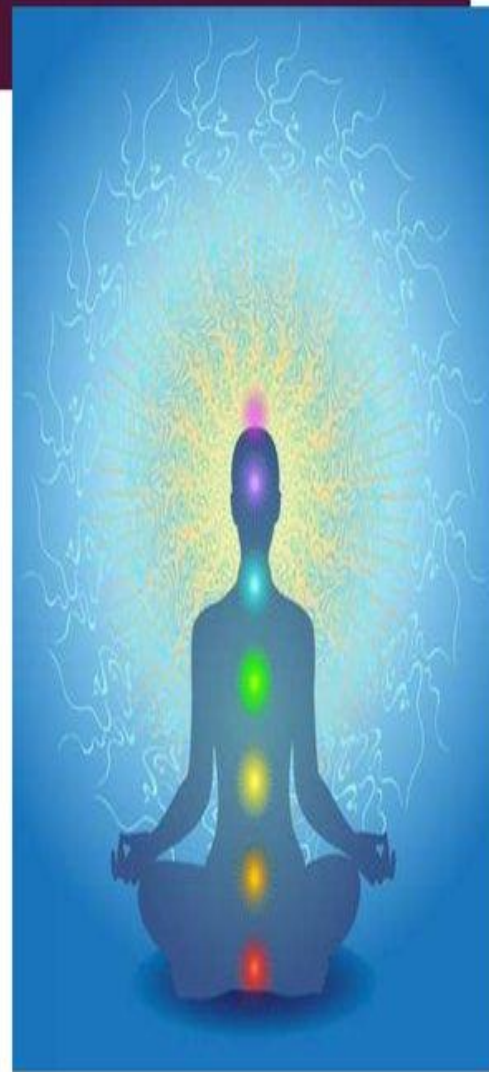
Қорытынды

Адамның ішкі жан дүниесін, оның
сырттай болмыспен өзара
ықпалдастық байланыстарының жалпы
зандылықтарын зерттеумен арнайы
ҒЫЛЫМ – **ПСИХОЛОГИЯ** (грек.**psiche-жан,**
logos-ғылым) айналысады.

Психология пәні:

- іс-әрекет субъектісі – адам;
- өзін-өзі реттеуіне қажет тұлғаның жүйелі өз сапалары;
- адам психикасының қалыптасуы мен әрекеттік қызметке келу заңдылықтары;
- адамның болмысты бейнелеу қабілеттері және оны тануы;
- нәтижесінде өзінің сыртқы дүниемен өзара ықпалдасты байланысын реттеу.

Адам - көптеген ғалымдардың зерттеу тақырыбы болып келеді. Адамзат өзінің тарихын, шығу тегін, тілдері мен салт-дәстүрлерін тануында психология ғылымы ерекше орын алады. Ежелгі ойшылдар адам үшін басқа адамнан артық қызық объекті болмайтынын қателеспей айтқан. Психологияның зерттеу пәнінің негізіне, адам болмысының табиғаты, психикалық құбылыстары, үрдістері, қасиеттері кіреді. Адам дамуының заңдылықтары және оның ерекшеліктері туралы ғылыми ілімдердің жүйесі жалпы қоғамның дамуы үшін қажет. Бірақ адам жеке өзіндік арнайы мәселелері бар әр түрлі ғылымдардың амалдары арқылы кешенді зерттеулердің объектісі болып саналады. Гуманитарлық ғылымдар әлеуметтік үрдістерді зерттеген кезде психологиялық факторларды ескеру қажеттілігі туындайды. Бірақ әрбір ғылым өз пәнінің ерекшеліктерімен айрықшаланады. С.Л.Рубинштейн "Жалпы психология негіздері" еңбегінде (1940) былай деп жазды: "Психология зерттейтін құбылыстардың арнайы шеңбері анық әрі айқын көрінеді. Бұған біздің өміріміздің ішкі мазмұнын құрайтын және бізге тікелей тән уайымдар сияқты сезімдер, ойлар, ұмтылыстар, тілектер, ниеттер, қабылдаулар және т.б. жатады...". Психиканың алғашқы сипаттамалық ерекшелігі - жеке адамда тікелей өзіндік уайымдарының болуы - тікелей сезімнің негізінде ғана білініп, басқа ешқандай тәсілдермен қабылданбайды.



Психология салалары

Жалпы психология

Еңбек психологиясы

Жас кезеңдер
психологиясы

Өнер психологиясы

Ғаламшарлық
психология

Әскери психология

Денсаулық
психологиясы

Әлеуметтік
психология

Педагогикалық
психология

Инженерлік
психология

Спорт психологиясы

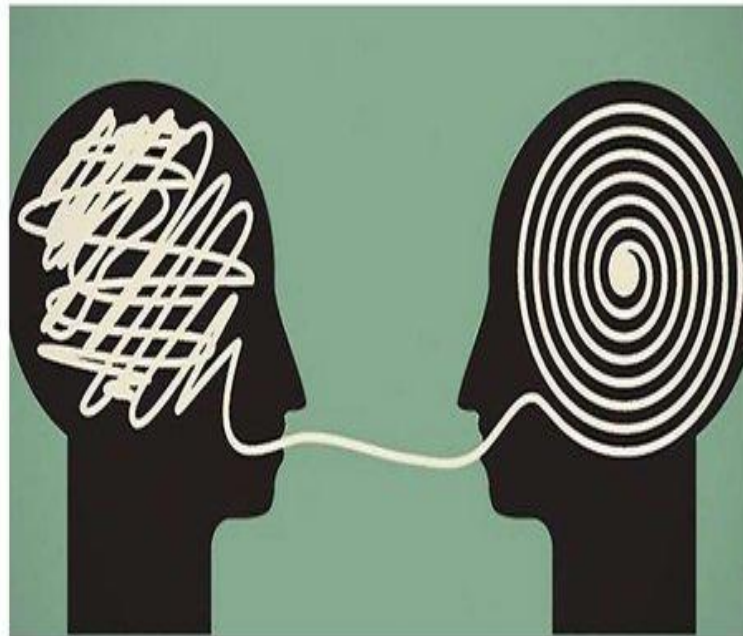
Заң психологиясы

Медициналық
психология

Саналықтан тыс
психология

ПСИХОЛОГИЯНЫҢ ЗЕРТТЕУ ОБЪЕКТІСІ

Психологияның зерттеу объекті — осы күннің өткен ғасырлардан бері келе жатқан дау мен талқылаудың тақырыбы. Бұл күрделі дауға шешім табатындай пікірлер қалыптасқан әдет-ғұрып бойынша бірнешеу, атап айтсақ, психологияның зерттеу объекті — мінез-құлық пен оның қалыптасуы; ойлау үдірістері; эмоциялар мен пейіл; тұлға; адамдар арасындағы қарым-қатынастар, т.б.



**Психикалық
құбылыстар әлемі**

Психикалық
құбылыстар

Психикалық
қасиеттер

Психикалық қалыптар

Психикалық құрылымдар

Әлуметтік-
психологиялық
құбылыстар

**Психикалық
құбылыстар әлемі**

Психиканың негізгі қызметтері

*Қоршаған болмыс
ықпалдарын бейнелеу*

*Мінез-құлық пен
әрекетті реттеп
беру*

*Адамның қоршаған
дүниедегі өз орнын
саналы тануы*

Жалпы психология

```
graph TD; A[Жалпы психология] --- B[Физиология]; A --- C[Тарих ғылымдары]; B --- D[Медицина]; C --- E[Әлеуметтану]; D --- F[Антропология]; E --- G[Педагогика]; F --- H[Философия]; G --- H; H --- A;
```

Физиология

Тарих
ҒЫЛЫМДАРЫ

Медицина

Әлеуметтану

Антропология

Педагогика

Философия

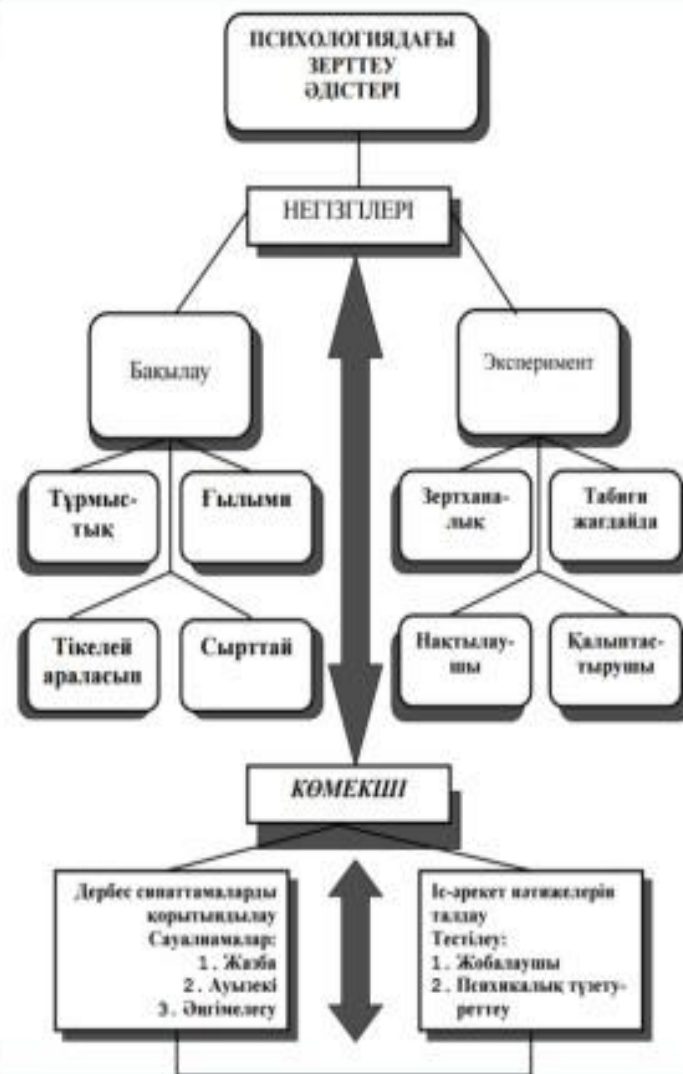
ЭТИМОЛОГИЯСЫ

Этимологиялық деңгейде психология рух пен руханиятты (көне грекше: ψυχή — рух) зерттеу (көне грекше: -λογία — сөз, ғылым, тану) деп танылады. Өзінің грекше мағынасында бұл зерттеу вегетативттік (жан дүниесі мен рухани болмысы), сезімдік (ниет-пиғыл, байым, әрекет), интеллективттік (ақыл-ой) функцияларымен шектеледі. Бұл "жан туралы ілім" деген ұғымды білдіреді. Алайда психология — ақыл-ой қызметтерін зерттеумен бірге, рухани себеп-салдар әдістемесі, рухани жекешілдігінің, тұлға ішіндегі ақиқатты зерттеу. Ақыл-ой — тек комбинация мен арақатынас мекені емес, ол абстракция мен материалдық қатынас арқылы адам затын ойлау әрекетіне икемді нәрсе ретінде анықтайды. Осы тұста адам мен жануар арасындағы айырмашылық көрінеді.



ПСИХОЛОГИЯДАҒЫ ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ

- Психолог — психологиялық кәсіби білімі бар және психология төңірегінде зерттеулер жүргізетін немесе қызмет ететін маман.
- Психологиялық кәсіби білім алудың келесі формалары бар:
 - маман - күндізгі (5 жыл), сырттай немесе кешкі бөлімшеде (6 жыл, бірінші жоғары білімі бар шартта адамдарға 3,5 жыл)
 - бакалавр - күндізгі (4 жыл), кешкі немесе сырттай бөлімшеде (5 жыл) ;
 - магистр - (бакалавр дәрежесі немесе маман, және магистратура бөлімшесінде 2 қосымша жыл) ;
 - психологиядан ғылыми дәрежесі бар ғылымдар: кандидат немесе психологиялық ғылымдардың докторы;



Қазақстанда психология ғылымының қалыптасуы мен дамуы



Бірінші кезеңі – кеңес үкіметі орнағанға дейінгі қазақ психологиясы- бұл кезең психология ғылымының ілкі бастауы(15-20ғ.)



Екінші кезеңі марксистік кеңестік психология деп аталады (1920-1990)



Үшінші кезең – егемен, тәуелсіз Қазақстан жағдайында қалыптасқан ғылыми психология дамуының жаңа кезеңі (1991-2006)

ПСИХОЛОГИЯНЫҢ МІНДЕТТЕРІ

Психологияның күрделі міндеттердің бірі — заңдылықты сипатқа ие байланыстар мен қатынастарды көре білу. Ғылымдық қатал талап объективтік заңдарды ашып қана қоймастан, олардың әрекеттік аймағы мен қолдану жағдайларын көрсете алу. Сондықтан да психология зертеулерінің объектісі психологиялық деректер мен қатар психологиялық заң, заңдылықтар.



Сонымен психология пәні тұлға, психика, сана, бейсана, мінез-құлық, іс-әрекеттерді зерттейді. Мынадай міндеттер атқарады:

- Психикалық құбылыстарды сапалық тұрғыдан зерттеу;
- Психикалық құбылыстардың қалыптасуы мен даму барысын талдау;
- Психикалық құбылыстардың физиологиялық тетіктерін зерттеу.

Психология қай ғылым саласымен байланысса да, оның зерттеу объектісі жалғыз-ақ ол-адам. Оның психикалық процестері, қалыптары және қасиеттері болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- Ж.Аймауытов “Психология”
- Ә.Алдамұратов “Жалпы психология”
- Сәбет Бап-Баба “Жалпы психология”



НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!!!